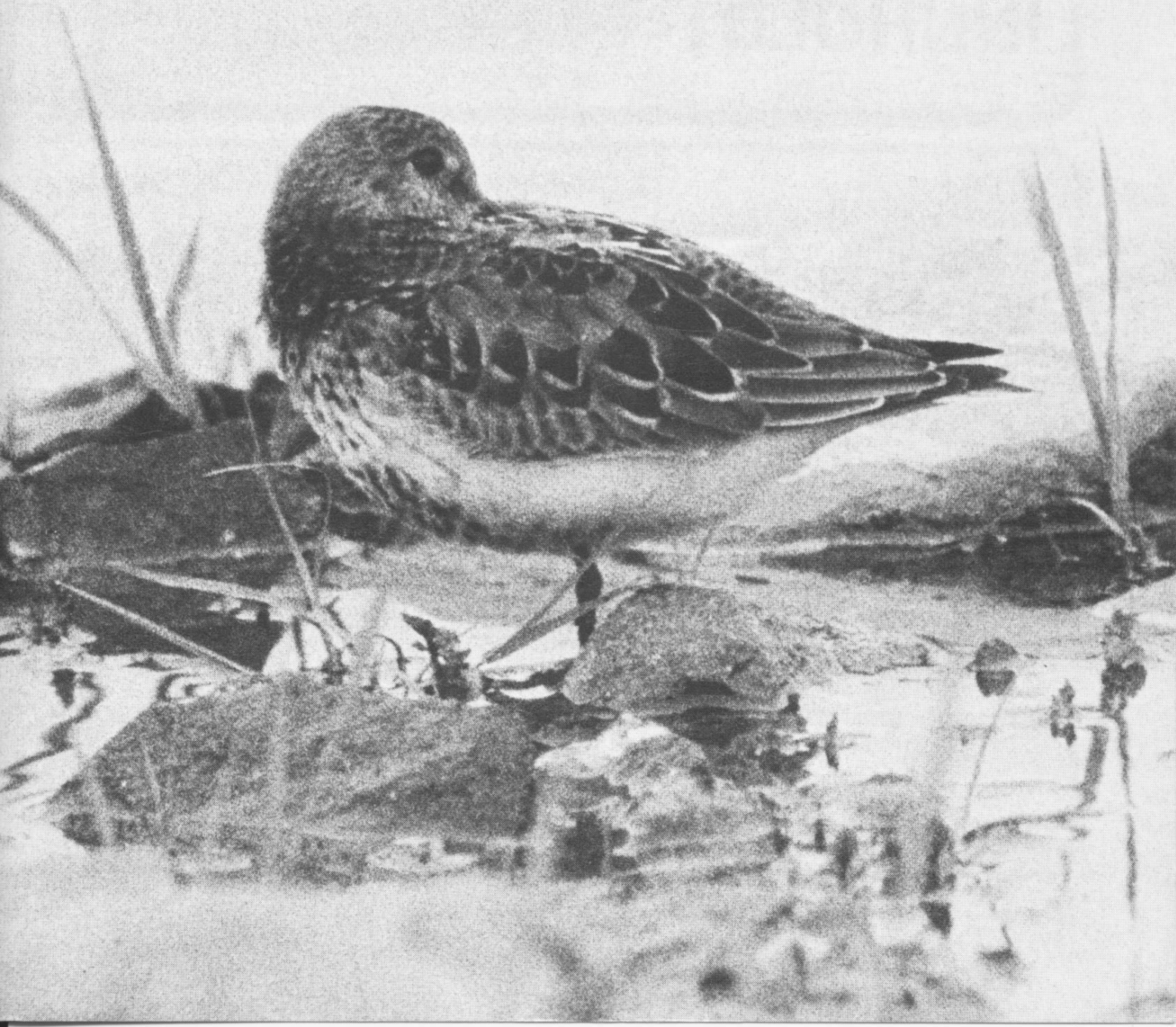
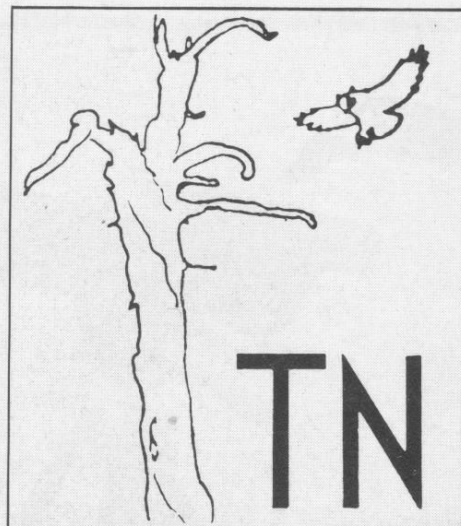
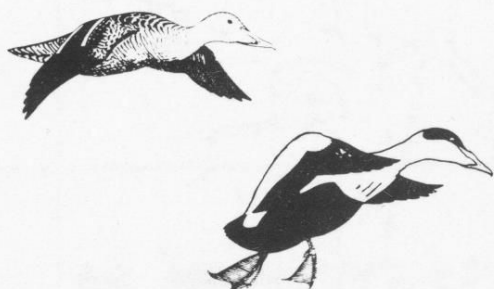

TRØNDERSK NATUR

NR. 3 - 1978 - 5. ÅRG.

NORSK ORNITOLOGISK FORENING

AVD. SØR-TRØNDELAG

Postboks 139 — Postgiro 3103991
7001 Trondheim

NORSK ORNITOLOGISK FORENING

AVD. NORD-TRØNDELAG

7670 Sakshaug Postgiro 3 89 38 80

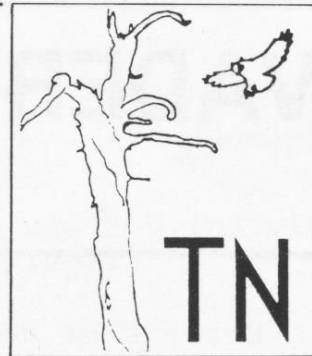
INNHOOLD:

Vader-høst	s. 4
Leksdalsvatnet - Låglandsvatn med rik fuglefauna	s. 9
Møteinnkalling. NOF - Sør-Trøndelag	s. 21
Lysbildeserie om våtmarker i Nord-Trøndelag	s. 21
Atlasprosjektet/LRSK - Nord-Trøndelag	s. 22
Innrapporteringsystemet i NOF - Nord-Trøndelag	s. 23
Hekkende canadagås på Høysjøen - 1969-1978	s. 24
Trondhjems Turistforening	s. 27
Rapport nr. 1 fra LRSK, Nord-Trøndelag	s. 28

Forside: Myrsnipe.

Foto: Arnold Hamstad.

Redaksjon: Knut Krogstad (red)
Dag Langfjæran
&
Rolv Hjelmstad
Trude Langfjæran
Adresse: Postboks 1719, Rosenborg
7001 TRONDHEIM.

Postgiro: 3 60 19 52

Abonnementskostnad 1978: kr. 15,-

Trykk: Rosenborg Offsettrykkeri, 7000 TRONDHEIM.

NR. 3

oktober 1978

opplag 1000

DET GÅR MOT VINTER

og for svært mange fuglearters vedkommende har høsttrekket allerede hatt sitt maksimum. Uværet i september virket tydelig akselererende på småvadertrekket i deler av Trøndelag, men med stabilt, godt høstvær videre utover, skulle det enda være mulig å treffe vadere på trekk. De fleste av disse artene haster sørover og har bare korte opphold i trøndelagsområdet, men en del avslutter høsttrekket her. I særlig grad gjelder dette fjæreplytten som overvintrer både på kysten og i Trondheimsfjorden.

Også for andre arter er dette viktige overvintringsområder. I særlig grad gjelder dette andefugler. Dette nevnes for å understreke at det skjer interessante ting ornitologisk også utenom den korte, hektiske hekkesesongen. Våre medlemmer oppfordres derfor allerede nå til ikke å legge vekk notisbok og kikkert i vinter. Forsøk derimot å holde oppsikt med tilgjengelige områder og følg med i sjøfuglbestanden gjennom høsten/vinteren/våren. Vær også oppmerksom på typiske invasjonarter som f.eks. nøtteskrike, nøttekråke og sidensvans. Start allerede nå!

Vi takker så mye for innsendte manuskripter, men det mangler fortsatt mye før "strømmen" blir stor nok. Skriv til oss! Bilder er også mangelvare. Vi prøver å bygge opp et arkiv. Hvis du har noen brukbare bilder i svart/kvitt eller dias, så send dem inn! Ellers oppfordrer vi fotografene til å benytte følgende "varedeklarasjon" på bildene sine: Bilder merket betyr at dyret er fotografert i vill tilstand ute i naturen uten noen form for fysiske hindringer eller lignende.

 betyr at dyret er innfanget, temmet, bedøvet eller lignende.

-red-

Foto : Alf Ivar Otterholm

VADER-HØST

Av Tor Bollingmo

Etter å ha kvilt ei stund ved fjære sjø, er vannmassene igjen iferd med å sige inn over leirfjæra. Det tunge og litt grumsete fjordvannet står allerede godt over tangbeltet, og blåretangen duver lett med i bølgenes langsomme bevegelser. Det lukter fuktig og kald eng av de pustene som den grytidlige høstdagen ånder lett ut over vannet, og det danner seg områder av mørk, kruset overflate på det frosne, blå høstspeilet.

Akkurat i grensen mellom elementene, der vannkanten sniker seg livlig men lydløst fram mellom fjæremarkens snirkeltårn, vasser en liten gruppe fugl fram og tilbake. De enkelte fuglene beveger seg rykkvis, av og til i pilsnare framstøt men stadig avbrutt av plutselige stopp med en etterfølgende intens og vibrerende bevegelse med nebbet nede i søla. Der finner de smådyr og andre delikatesser som den varsomme flodbølgen har fraktet med seg.

Noen av fuglene er kvite og grå i uanseelige nyanser, mens andre både er større og mer kontrastrikt sjattert. Flere av de større individene har tydelige rester av rødt i fjædrakten. Tydeligvis er det her tale om flere forskjellige fuglearter, som har funnet seg et felles samlingssted i vannkanten. Men ikke riktig alle er opptatt av næringssøk så tidlig på morgenkvisten. Et godt stykke ut fra vannkanten sitter en annen gruppe vadefugl i dyp meditasjon. Riktignok er fjæra grunn her, men flere av fuglene har nå meditert så lenge at vannflata stadig når med lette berøringer opp i undersiden. Selv om fuglene ser ut til å tøye sin tålmodighet til det lengste, vil de om ikke lenge måtte bryte opp fra en kanskje bevisstløs tankeverden og begi seg inn på fastere grunn.

Etter som timene gjør dagen litt varmere og lyset blir nesten like sterkt som på en skyet sommerdag, siger vannkanten stadig nærmere den markerte sand- og grusfjæra som omkranser det store gruntvannsområdet. De rastløse vadefuglene presses stadig nærmere land. Helt innerst i området og i kanten av det smale beltet av planter som står som trauste pionérerer ut mot en ukjent verden, skimtes såvidt ei lav og firkantet kasse med to små hull i. Noen ganger kan ubetydelige bevegelser såvidt skimtes der inne, men så er det stille igjen - lenge.

To par kikkertlinser reflekterer dagslyset som korte lynglimt der inne i vegetasjonen, og på et hjørne av det lille palasset skimtes noe som må være ei telelinse. Derfra skuer teknikken ut over våtmarken, og derinne er synsinntrykkene sterke og naturopplevelsen umåtelig. Aldri kan man oppleve naturen så ekte og dramatisk som når man selv usynliggjør seg

og glir inn i miljøet. Da oppfører dyrene seg kun i forhold til hverandre, og ikke i forhold til en fredsforstyrrer slik de fleste av oss er vant med. Derfor er kunsten å kamuflere seg et edelt tidsfordriv, som alt for få praktiserer.

Men inne i kamuflesjen oppholder det seg to som har lært seg faget. De har forberedt seg grundig, for i et slikt lite avlukke kan man godt kombinere det behagelige med det interessante. Med soveposen trukket opp til skuldrene og rikelig med ulltøy på overkroppen, holder man lett varmen. Ullvotter og lue for å beskytte ekstremitetene. Termosen, fylt til randen av varm drikke, bare øker verdien av innholdet i den svære matpakken. Og således går tiden med til stadig men forsiktig speiding ut av den lille glugga med kikkerten, av og til avbrutt av en kopp varmt og litt mat. Men kanskje viktigst av alt, og det som røper at her ligger det personer med ambisjoner i overkant av det å oppleve naturen: Alt som skjer utenfor den lille hytta, alle forandringer og alle nye detaljer, noteres ned i hendige og velredigerte notatbøker. Her finnes artene, antall, værforhold og tidspunkt og alt det andre som vederfares de to observatørene. På denne måten kan de senere bla tilbake i loggen, for å oppleve ekspedisjonene på nytt. Kanskje kommer notatene til nytte i andre sammenhenger også - hvem vet?

Egentlig var det etter hvert begynt å bli temmelig varmt der inne i kamuflesjen. Sola hadde banet seg vei gjennom et stadig mer ettergivende skydekke, og de varsomme solstrålene hadde dysset vinden inn i fullstendig formiddagssøvn. I grunnen var de to ungdommene blitt enige om at den mest begivenhetsrike del av dagen forlengst var overstått, og at det nå var på høg tid å pakke sammen. Den ene hadde allerede begynt å rulle sammen

Ung strandsnipe i Leangenbukta, Trondheim. Januar 1977.

Foto : Dag O. Bollingmo

soveposen, idet han får et lett støt i siden av den andre. Med forsiktige håndbevegelser blir han forklart at det er et eller annet severdig like utenfor. Begge synker forsiktig sammen og setter kikkerten for øynene :

Flo sjø var også forlengst overstått, og vannet hadde trukket seg litt tilbake. Øverste del av leirfjæra lå som ei glinsende, illeluktende sørpe i dagslyset. De relativt få småvaderne som var tilbake i området, var spredt ut over hele arealet, og det tok litt tid å orientere seg. I kanten av stranda rett nedenfor kamuflasjen sto tre - fire sandlo helt urørlige og like utenfor der igjen beveget en liten flokk myrsnipen seg sakte framover med de små nebbene iltert vibrerende nede i massen. Lenger ute fantes både dvergsnipen og tundrasnipen, men her var det verre å bestemme de enkelte fuglene, på grunn av det sterke motlyset. Helt ute ved vannkanten ruvet noen lappspove-silhuetter og et sted ute fra fjorden hørtes klagende storspovefløyt. Det aller meste er gjengitt i notatbøkene, får man tro.

Men hva var det som var så spesielt? Den ene så spørrende på den andre. Her var jo situasjonen stort sett den samme som i de to siste timene! Den andre oppfatter straks det hele, og peker ivrig ut mot venstre. Hviskende forklarer han at det sitter en raring lenger inne mot graskanten. Begge ser ut igjen. Og ganske riktig. Helt i kanten av den halvt nedslitte vegetasjonen øverst i grusfjæra, akkurat der hvor det begynner å bli skikkelig gjørmete og vått, sitter en liten vader nesten urørlig. Den ene foten er trukket opp i fjærene på undersiden, og

Myrsnipen (til venstre) og dvergsnipen ☒

Foto : Knut Krogstad

Lappspove

Foto : Per G. Thingstad

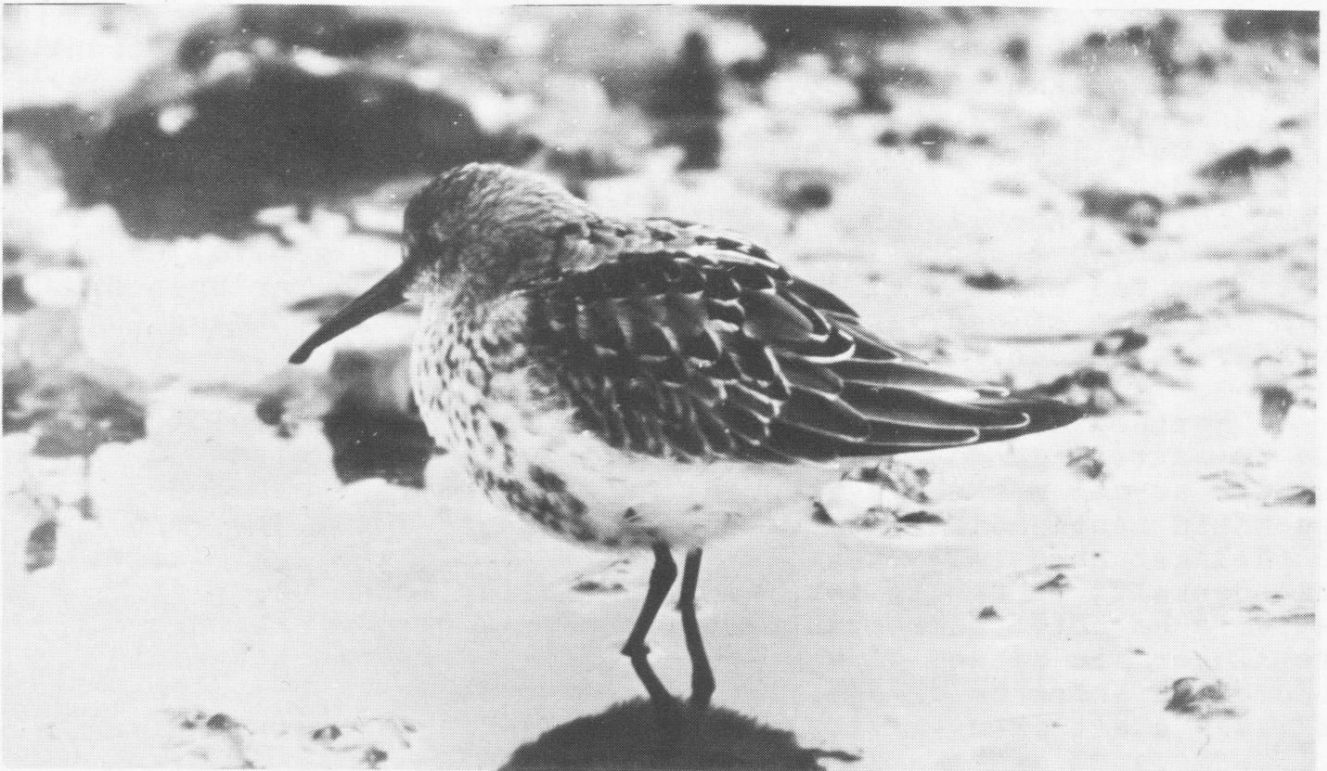
nebbet er behendig plassert innunder skulderfjærene. Fuglen gir et mørkt inntrykk, med litt strekete kroppssider og helt lys underside. Oversiden virker uregelmessig spettet i et mønster som danner to tydelige lengdestriper langs ryggen. Størrelsen er på lag som ei myrsnipe, men kanskje er den enda mer kortbent. De to fuglekikkerne seg spørrende på hverandre. Hva i alle dager kan dette være? Myrsnipe kan det helt sikkert ikke være og den uvanlige kvartbekkasinen kommer heller ikke på tale. Til det er det alt for lite brunt å se. Ingen av dem kan huske å ha vært borte i noe lignende tidligere. Her er det bare en ting å gjøre, nemlig å sette i gang og notere flest mulig detaljer så fort som råd er. Det ville være utålelig om denne raringen dro sin kos uten at den var blitt bestemt. Slik er nå en gang fuglekikkerens verden.

Notisbøker og kikkertutstyr ble mobilisert for fullt, og de to satte i gang å notere. Lange perioder med intens studie av den merkelige skapningen ble avbrutt av systematisk og nitid nedtegnelse. Deretter gjorde de som best de kunne for å få laget en detaljert skisse av fuglen. Slikt er ikke alltid like enkelt, og særlig ikke når fingrene er kalde og stive etter å ha holdt kikkerten lenge. Men selv om fuglens form og tegninger ble så som så ved første forsøk, ble det betydelig bedre ved andre og tredje. Til slutt var den verdifulle felt-skissen slett ikke verst.

Fuglen satt urørlig i over et kvarter, og alle synbare detaljer var forlengst kommet ned på papiret. Men de to observatørene var fremdeles så godt som like kloke. Ut fra det de hittil hadde kunnet se, var det her ikke snakk om noen av de artene de tidligere hadde sett på trekk. Og av alle synbare detaljer fant de kun grunn til å legge vekt på de lyse stripene langs ryggen samt ei tydelig og brei, muligens todelt øyestripe. Imidlertid satt "krapylet" i en så vanskelig stilling, at det ikke var mulig å avlese flere viktige detaljer. Her var kun ett å gjøre, nemlig å vekke Tornerose fra søvnen. En kikkert ble forsiktig banket mot treverket i kamouflasjen. En gang to ganger tre

Det var ikke mange tiendelene de to i kamouflasjen fikk til å observere på, men det var tilstrekkelig til å iaktta detaljer som var av avgjørende betydning. Antagelsen om at øyestripa var todelt, viste seg å holde stikk. Dessuten var nebbet rett, med en svak bøy helt ytterst. I det samme fuglen spratt i været og forsvant kunne ei tydelig vingestripe skimtes i lynraske lyse glimt. Aha! Nå fantes det plutselig ingen tvil lenger, og etter en kort konsultasjon av den medbrakte felthåndboka var saken klar for publisering. De hadde gjort en tidlig høsttrekk - observasjon av fjellmyrløper, altså litt av en godbit. Her ville nok notatene komme godt med når andre og mer betydningsfulle personer skulle forelegges observasjonen. Dokumentasjon skulle det ikke mangle på.

Det var to godt fornøyde og stolte fuglekikkere som utpå formiddagen krøp ut av sitt lille krypinn og grein mot den skarpe sola. En følelse av nyervervet viten satt dypt i dem begge idet de ruslet avgårde med hver sin ryggsekk, som slett ikke var pakket med særlig grad av flid. Bevisstheten om at det de hadde opplevd ville gi status i kameratflokken, var overveldende. Nå gjalt det bare å komme seg hjemover, og det litt brennkvik !

Ung myrsnipe

Foto : Per G. Thingstad

LEKSDALSVATNET —

Låglandsvatn med rik fuglefauna

Av Knut Krogstad

Innledning

Leksdalsvatnets fuglefauna er tidligere beskrevet av Krogstad, Frengen og Furunes (1977). Materialet som lå til grunn for dette arbeidet var i hovedsak fra 10-årsperioden 1967-1976. I denne perioden hadde det vært en stadig økende ornitologisk aktivitet i området. I de to siste åra, 1977 og -78, har denne utviklingen fortsatt, og det er således kommet til en rekke nye opplysninger som utfyller det bilde ovenfor nevnte rapport gir av vatnet som vannfugllokalitet.

En rekke observatører har i løpet av de to sesongene vært i aktivitet på lokaliteten. I særlig grad gjelder dette følgende personer:

Georg Bangjord (GB)
Erik Bangjord (EB)
Roar Stokkdal (RS)
Arne Kammen (AK)
Normann Kammen (NK)

Disse har velvilligst stilt sitt observasjonsmateriale til disposisjon for denne artikkelen, og jeg vil herved takke disse for verdifull hjelp.

Område I. Et av de viktigste gruntvannsområdene i Leksdalsvatnet.

Foto : K. A. Furunes

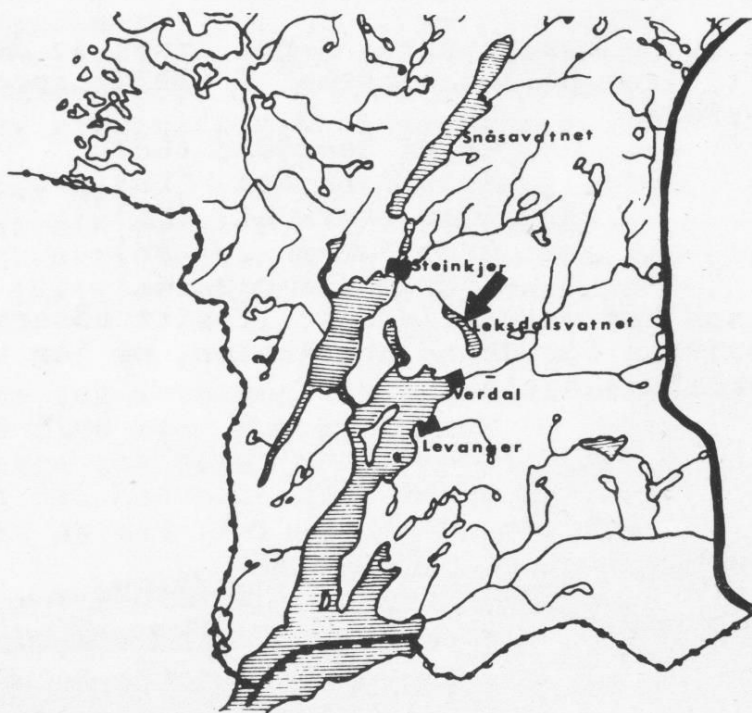
Kort beskrivelse av området

Leksdalsvatnet ligger i Verdal og Steinkjer kommuner i Nord-Trøndelag (fig.1). Vatnet er ca. 12 km. langt, dekker et areal på ca. 20 km² og ligger 68,5 m.o.h. Da vatnet ligger under den marine grense, og derfor på næringsrik, gammel havbotn, finner en i gruntvannsområdene (buktene) en velutviklet makrovegetasjon. Denne domineres av takrør og elvesnelle, men større innslag av sjøsivaks forekommer. Disse områdene, som i hovedsak er å finne på østsida av vatnet (fig. 2), gir gode betingelser for en variert vannfuglfauna.

Vegetasjonen i disse områdene har trolig ikke forandret seg nemneverdig de siste åra, i det minste er dette det inntrykket en sitter igjen med etter å ha snakket med de som bor ved vatnet. At en heller ikke har hatt så stor endring i vannvegetasjonen i løpet av de siste tiår, skulle en kunne anta ut fra det forhold at det tidligere ble høstet takrør i vatnet (Roseni Dahl pers medd.).

Fig. 1

Kart over sørlige deler av Nord-Trøndelag som viser Leksdalsvatnets beliggenhet i fylket. (Fra: Krogstad, Frengen og Furunes 1977)

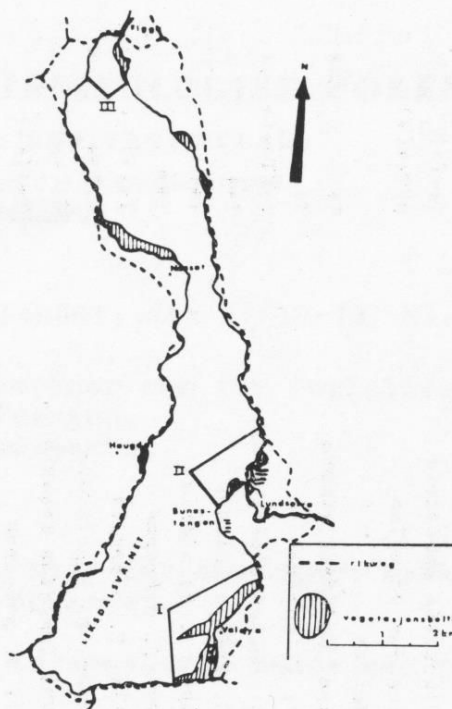
Fuglefaunaen i Leksdalsvatnet

Fram til 1976 var 107 arter påtruffet i og ved vatnet. Av disse var 24 funnet hekkende, mens 33 ble antatt å hekke (Krogstad, Frengen og Furunes 1977).

I løpet av de to siste sesonger (-77 og -78) har flere arter fått endret hekkestatus i vatnet. Videre er maksimumstallene for en del trekkende arter endret, og sist men ikke minst: En rekke nye arter er observert! I det følgende vil derfor en ajouført artsliste for Leksdalsvatnet presenteres. Denne viser at 123 arter med sikkerhet er observert. I tillegg en usikker observasjon (gulsanger) + 3 observasjoner hvor fuglene kun er bestemt til slekt (gås ubest., spette ubest., og korsnebb ubest.). Av de 123 artene er 35 funnet hekkende mens 38 antas å hekke.

Fig. 2

Kart over Leksdalsvatnet med angivelse av de viktigste grunnvannsområdene (område I, II og III + en del bukter både på øst- og vestsida av vatnet).
(Fra: Krogstad, Frengen og Furunes 1977)

FUGLEFAUNAEN I LEKSDALSVATNET

AJOURFØRT ARTSLISTE PR. 2. september 1978

Tegnforklaring:

- R: Arten er påvist hekkende ved reirfunn eller ved observasjon av nettopp utfløyne unger.
 r: Arten antas å hekke eller adferd som sannsynliggjør hekking er observert.
 T: Arten er observert på trekk.
 S: Streif.
 +: Sjelden eller sporadisk forekomst.
 ++: Regelmessig men fåtallig.
 +++: Tallrik.
 x: Se kommentar til hovedartslista.
 ?: Usikker observasjon.

Lommer - *Gaviidae*

Smålom, *Gavia stellata*

T+++ x

Storlom, *G. arctica*

T+++ x

Lappedykkere - *Podicipedidae*

Dvergdykker, *Tachybaptus ruficollis*

T++ x

Horndykker, *P. auritus*

R/T+++ x

Toppdykker, *P. cristatus*

R++ x

Hegrer og rørdrummer - *Ardeidae*

Gråhegre, *Ardea cinerea*

R++

KOMMENTARER TIL ARTSLISTA

I det følgende er kommentert:

- 1) arter som er kommet til siden høsten -76
- 2) arter som i samme tidsrom har fått endret hekkestatus
- 3) arter som trolig forekommer mer tallrik enn tidligere antatt.

Smålom

Er vanlig i vatnet på vårtrekk, og det største noterte antall er min. 19 ind., 16. mai 1978 (GB, RS, AK).

Storlom

Regelmessig på vårtrekk. Største antall observert 16. mai 1978, 20 (+2) ind. (GB, RS, AK).

Dvergdykker

Arten (ett ind.) ble første gang påvist i vatnet i 1976 (Krogstad, Frengen og Furunes 1977). I tillegg ble 2 ind. observert 16. mai 1978 (GB, RS, AK). Ingen av observasjonene tydet på hekking.

Horndykker

Hekker årlig. Antall hekkende par i størrelsesorden 15 - 20. Største antall observert på trekk: min. 114 ind., 16. mai 1978 (GB, RS, AK).

Toppdykker

Arten ble første gang registrert i vatnet i 1974 og året etter (1975) ble første hekking konstatert (Krogstad, Frengen og Furunes 1977). I 1976 hekket ett (kanskje to?) par (Haldås 1977, Krogstad, Frengen og Furunes 1977). Fra de to siste år (1977 og 1978) foreligger følgende observasjoner: Min. 3 ind. observert 19. mai 1977 (Svein Karlgård). Ett par hekket med sikkerhet i 1977 da det 20. juni ble funnet ett reir (GB). Ett ind. 21. september 1977 (Per G. Thingstad, K. Krogstad). Tidligste observasjon av arten ble gjort 7. mai 1978 da 2 ind. ble sett i område I. 1. mai 1978 ble ett par (reirbygging) og ett ind. observert i område I (Arnstein Indahl, Knut Krogstad). 20. juli 1978 ble 2 par, hver med 2 dununger, observert på vestsida (sørenden) av vatnet og 21. juli 1978 2 voksne + 1 dununge og 1 par med 3 dununger i område I (GB, RS). En samlet vurdering av observasjonene fra 1978 skulle da gi min. 3 hekkende par dette året og en stor sannsynlighet for at også et fjerde par hekket.

Canadagås

Opptil 120 ind. på åkrene ved område I våren 1978 (lokalbefolkningen iflg. GB)

Grågås

2 voksne observert beitende i snellebeltet i område III 20. juli 1978 (GB, RS). Dette er første gang arten med sikkerhet er påvist i vatnet, og det er den første sikre sommerobservasjon av arten i innlandet.

3 eller 4 par toppdykker hekket i Leksdalsvatnet i 1978.

Foto : Arnold Hamstad

Gås ubestemt

Gjess observeres regelmessig på trekk vår og høst (Krogstad, Frengen og Furunes 1977), således en flokk på ca. 130 ind. 21. september 1977 (P. G. Thingstad, K. Krogstad).

Sangsvane

Sein vårobservasjon : 4 (to-årige) 16. mai 1978 (GB, RS, AK).

Brunnakke

1 ♀ med hekkeadferd observert 20. juni 1977 (GB, RS, EB).
En engstelig ♀ + en ♂ observert 19. juli 1978 (GB, RS).

Knekkand

Arten er registrert i 1972, -74, -76 (Krogstad, Frengen og Furunes 1977 og 1978).

1978: 1 ♂ i område I 14. mai

1 ♂ hadde tilhold både i område I og II 21. mai (Arnstein Indahl, Knut Krogstad)

Arten forekommer tilsynelatende annenhvert år, men det er vel mest nærliggende å tro at den er årviss. Etter som flere av lokalitetene ved vatnet er egnede hekkeplasser for arten vil det trolig ikke gå lang tid før den har status som hekkefugl i vatnet

Skjeand

1 ♀ + min. 7 dununger ble observert i område I 21. juli 1978 (GB, RS). Dette er første gang hekking er påvist i vatnet.

Ærfugl

10 ♂♂ + 9 ♀♀ 15. mai 1977. Fuglene lå i flokk langt utpå vatnet (GB, RS). 16 ♂♂ + 15 ♀♀ 16. mai 1978. Også i dette tilfellet lå

fuglene vatnet og det ble observert at de trakk vekk utpå dagen (GB, RS, AK).

Dette er de første sikre observasjoner av arten fra Leksdalsvatnet. Da det tidligere forekommer usikre observasjoner (Krogstad, Freng- og Furunes 1977) må en kunne anta at arten treffes regelmessig i vatnet på streif/trekk.

Sjøorre

Arten ble første gang påvist i vatnet 15. mai 1977 da 1 ♂ ble sett (Svein Karlgård).

1978: 16. mai ble 5 ♂♂ + 4 ♀♀ eller ungfugler + 6 ind. observert i det de kom trekkende inn over vatnet fra sørvest for så å tape litt høyde (fra ca. 300 m.) og forsvinne i nordøstlig retning (GB, RS, AK).

Kl. 02.50 21. mai ble 4 ♂♂ + 1 ♀ observert idet de trakk inn fra sørvest og landet midt ute på vatnet. Disse trakk bort i løpet av dagen. Videre ble en enslig ♀ sett i område II samme dag (Arnstein Indahl, Knut Krogstad).

At arten tidligere har unngått oppmerksomhet kan skyldes at trekket skjer svært konsentrert i tid og at bare en liten del av de fuglene som har sin trekkvei over lokaliteten slår seg ned, og da bare for en relativt kort stund. De (alt for få) observasjonene som foreligger kan tyde på at så er tilfelle.

Lappfiskand

Arten ble første gang påvist i vatnet 22. april 1978 da ett ♀-farget individ ble observert sammen med 3 laksandhanner i område III (A. Indahl, Inge Joar Indahl, K. Krogstad). Senere samme år ble 1 ♀-farget ind. sett ved to anledninger (16/5 og 22/7) i den største vegetasjonsrike bukta på vestsida (GB, RS, AK). Trolig gjelder samtlige observasjonene samme individ. Ikke ved noen av tilfellene ble adferd som tydet på hekking observert.

Dvergfalk

Funnet hekkende ved vatnet 19. juni 1977. Ett reir med 5 egg (GB, EB, RS). Dette er første gang hekking er påvist.

Storfugl

Har tidligere hekket like ved vatnet (G. og U. Hansen medd. GB).

Orrfugl

Hadde tidligere spillplass på et jorde like ved vatnet (Gjertrud og Ulf Hansen medd. GB).

Jerpe

Observed ved Sjøvoll og antas å hekke her (G. og U. Hansen medd. GB).

Sivhøne

Arten ble første gang observert våren 1974 (Odd Schei pers.medd.) I tillegg kommer to observasjoner fra 1978 : 1 ind. i område I 14. mai (Tor Bollingmo, Dag Bollingmo, K. Krogstad) og 1 ind. (trolig det samme) 16. mai (GB, RS, AK). Adferd som tydet på hekking ble ikke registrert i noen av tilfellene.

Sothøne

Første gang påvist hekkende i vatnet i 1974 (Krogstad, Frengen og

Furunnes 1977). Senere er arten observert årlig, og i 1976 ble med sikkerhet hekkeforsøk gjort (Haldås 1977, Krogstad, Frengen og Furunes 1977). Nyere observasjoner : 1 ind. i område I, 18. mai 1977. 18. juli 1978 ble 1 ind. sett i område I (GB, RS). Arten har vist en tilbakegang i vatnet siden 1974. Dette året ble 6 ind. registrert samtidig. I de senere år er 1 og 2 par sett årlig mens det i de to siste år kun er observert enkeltindivider. Tilbakegangen er trolig reell da arten er relativt lett observerbar tidlig i reirperioden (vegetasjonen er da lite utviklet og den stadige transporten av materialer til reiret er gjerne ledsaget av hyppige lydtringer - dette øker oppdagingssjansen. Årsaken til denne utviklingen ligger trolig i det forhold at arten her er på nordfronten når det gjelder utbredelse. Dessuten har de siste registrerte hekkeforsøkene vært mislykkede.

Dvergsnipe

4 ind. observert 2. september 1978 (GB, NK, AK). Dette er første gang arten er observert ved vatnet.

Dobbeltbekkasin

To observasjoner fra vårtrekket, begge i område II : 2 spillende ♂♂ 18- mai 1976. 1 spillende o 21. mai 1978 (A. Indahl, K.Krogstad)

Rødstilk

Ett par varslet sterkt i område II 21. juli 1978. Trolig hadde de unger i nærheten (GB, RS).

Brushane

1 ♀ med hekkeadferd i område II, 20. juni 1977 (GB, RS, EB).

Strandsnipe

Første hekking påvist 19. juni 1977 da ett reir med 4 egg ble funnet. Senere er flere hekkefunn gjort (GB, EB, RS).

Tamdue (Bydue)

2 ind. ble observert furrasjerende på en åker i nordenden av vatnet 20. juni 1977 (GB, EB, RS). Dette er første observasjon av arten ved vatnet.

Tårnseiler

1 par hekker årlig ved Sjøvoll (G. og U. Hansen medd. GB).

Såerle

Flere observasjoner fra 1978, således ett par med hekkeadferd 19. juli (GB, RS).

Kråke

Reirfunn ved Lundselta (område II) 20. juni 1977 (GB, EB, RS).

Kaie

1 ind. observert på en åker i nordenden av vatnet 20. juni 1977 (GB, EB, RS). Dette er første observasjon av arten ved Leksdalsvatnet, og det må sies å være underlig da arten hekker på Stiklestad (kirka), bare ett par kilometer sør for vatnet.

Ramn

1 par hekket like ved vatnet i 1978 (U. Hansen medd. GB). Dette

er første gang hekking er påvist ved vatnet.

Fossekall

Hekker årlig i Lundelva. Reirfunn: 1 reir med 4 egg i område II 20. juni 1977 (GB, EB, RS). 1 reir 16. mai 1978 (GB, RS, AK).

Gjerdsmett

Syngende hanner er flere ganger påtruffet på egnede lokaliteter i hekketida (GB, RS, AK, K.Krogstad) og arten antas derfor å hekke.

Sivsanger

1 syngende ♂ i område I, 19. juli 1978, og samme sted 21. juli 1 syngende ♂ + 1 par som varslet kraftig. De varslende fuglene ble også sett med mat i nebbet (GB, RS).

Dette er første gang arten er observert i Leksdalsvatnet. At arten skulle dukke opp i området har vært ventet ut fra den ekspansjon den tilsynelatende har hatt i Nord-Trøndelag etter 1971. I følge Haftorn (Haftorn 1971) er ikke arten registrert i Nord-Trøndelag før 1971. I 1972 ble den registrert på to lokaliteter og i 1974 på en lokalitet. Alle observasjonene gjalt enslige syngende ♂♂ (Rappportkomitéen for Trøndelag, Jon Suul 1976). I 1975 og 1976 kom flere lokaliteter til, og arten ble registrert som regelmessig hekkende på en rekke lokaliteter i Nærøy kommune (LRSK, Nord-Trøndelag 1978).

Gulsanger

En usikker observasjon fra 18. juni 1977 (GB, EB, RS).

Tornsanger

1 ind., 19 juni 1977 (GB, EB, RS). 2 ind. + 1 syngende hann, 21. juli 1978 (GB, RS). Tidligere ingen registreringer av arten.

Møller

1 syngende hann i område II 21. mai 1978 (A. Indahl, K. Krogstad). Dette er første gang arten er observert ved vatnet.

Grå fluesnapper

Hekker årlig ved Sjøvoll (G. og U. Hansen medd. GB). Ett reir med 4 egg i område II, 20. juni 1977 (GB, EB, RS).

Blåstrupe

1 ungfugl 20. juli + 1 ungfugl 21. juli 1978 (GB, RS). Arten er tidligere ikke observert ved vatnet.

Svartmeis

2 voksne + 6 ungfugler 19. juni 1977 (GB, EB, RS) og 1 syngende ♂ 16. mai 1978 (GB, RS, AK). Arten var tidligere ikke påtruffet.

Blåmeis

Hekket ved Sjøvoll i 1975 (G. og U. Hansen medd. GB). Dette er første hekkefunn av arten ved vatnet.

Grønnfink

2 syngende hanner + 1 reir under bygging i område II 14. mai 1978. 1 syngende hann, reiret ferdigbygd (ingen egg) samme sted 21. mai 1978 (A. Indahl, K. Krogstad). Tidligere ingen registreringer.

Korsnebb ubestemt

2 streifende individer av korsnebb ble observert på vestsida av vatnet 21. juli 1978 (GB, RS). Korsnebb er tidligere ikke registrert ved vatnet, men det er naturlig at disse artene vil være å finne ved vatnet i gode frøår da både gran- og furuskog går helt ned til vannkanten flere steder.

Horndykkeren hekker spredt i vegetasjonsrike bukter rundt hele vatnet. Bildet viser typisk reirplassering (østsida 1972).

Foto : K. Krogstad

Leksdalsvatnets betydning som vannfugllokalitet

Som det framgår av artslista er 53 (13) arter av det vi vanligvis forstår med vannfugl registrert i vatnet. Til sammenligning er det i Klingsundet, Snåsavatnet (lokaliteten er foreslått tatt med på Nordisk verneplan for våtmarker) registrert nøyaktig samme antall, 53 (6) (Karlsen 1975) (Tallene i parentes angir antall arter som er funnet hekkende). Disse tallene skulle tydelig vise betydningen av vatnet som vannfugllokalitet.

Størst betydning synes vatnet å ha som trekklokalitet (Krogstad, Frengen og Furunes 1977), men nyere observasjoner synes også å tyde på at vatnet er viktig som hekkeplass for en rekke vannfuglarter (se artslista og kommentarer til denne). Videre er det antatt, uten at inngående undersøkelser er foretatt, at vatnet i sommermånedene har en betydelig bestand av mytende ender (stokkand, kvinand og toppand) (Krogstad, Frengen og Furunes 1977).

Utviklingen av fuglefaunaen i Leksdalsvatnet

Innledningsvis ble det antydnet at den økende ornitologiske aktiviteten var medvirkende årsak til at vi stadig fikk nye arter på artslista fra lokaliteten. Dette vil i store trekk være riktig, men er neppe hele forklaringen.

En rekke av de nye artene må kunne sies å holde et nordlig "brohode" på denne lokaliteten. Dette gjelder særlig toppdykker og sothøne som hekkefugler. I tillegg gjelder det sivsanger som trolig hekker. Utviklingen i retning av økt innslag av krevende arter i vannfuglfaunaen har vært særlig merkbar etter 1974. Dette antas å ha sammenheng med at hettemåken etablerte seg som hekkefugl i vatnet dette året. (Krogstad, Frengen og Furunes 1977). Videre ser disse krevende artene ut til å være i ekspansjon (særlig gjelder dette sivsanger, se kommentarene til artslista). Dette kan forklares ut fra at populasjonen i det tidligere utbredelsesområdet har nådd et metningspunkt samtidig som egnede lokaliteter utenfor dette området er blitt tilgjengelig. For Leksdalsvatnets vedkommende kan en anta at det først er blitt attraktivt etter at en "nøkkelart" som f.eks. hettemåke har etablert seg. Naturgrunnet (takrørskogen, gruntvannsområdene og sumpområdene) har alltid vært der.

De kommende sesongene blir spennende. Vil utviklingen fortsette? Vil arter som dvergdykker, knekkand, taffeland og sivhøne etablere seg som hekkefugler ?

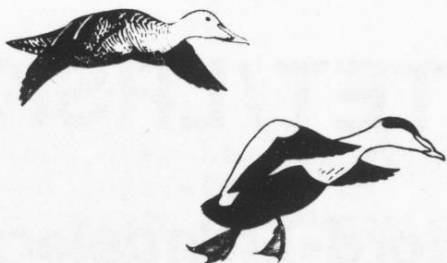
Sluttkommentar

Dersom denne utviklingen skal kunne fortsette er det av stor betydning at det ikke gjøres inngrep i området som i vesentlig grad påvirker dets nåværende beskaffenhet. En del forhold er påpekt av Krogstad, Frengen og Furunes (1977) i denne forbindelse. Ut over dette kan nevnes at det fremdeles arbeides med planer om å benytte Leksdalsvatnet som drikkevannskilde for Verdal kommune. I hvilken grad vil gjennomføring av disse planene f.eks. påvirke vannstanden i eggleggingsperioden ?

Til slutt bare noen ord til påminnelse for dem som nå føler seg fristet til å oppsøke lokaliteten for å oppleve det rike fuglelivet der (og kanskje gjøre en sensasjonell observasjon):
Far varsomt fram! Husk at teleskopet gir muligheter til å observere fuglene uten at de forstyrres. Forstyr ikke fuglene unødige i eggleggings- / rugetida. Resultatet kan lett bli som beskrevet (for toppdykker) av Haldås (1977).

Litteratur :

- Haftorn, S. 1971. Norges fugler. Universitetsforlaget. OSLO 1971.
Haldås, S. 1977. Hekkende toppdykker og sothøne i Leksdalsvatnet, Verdal. 1976. Sterna 16, 237-241.
Karlson, S. 1974. Snåsavatnet. Stensil 50s.
Krogstad, K., Frengen, O. og Furunes, K.A. 1977. Ornitologiske undersøkelser i Leksdalsvatnet, Verdal og Steinkjer kommuner, Nord-Trøndelag. K. norske Vidensk. Selsk. Mus. Rapport, Zoologisk Serie 1977 - 15:37s.
LRSK, Nord-Trøndelag. 1978. Utkast til ny faunistisk rapport fra Nord-Trøndelag, 1970-1977. Stensil 9s.
Rapportkomiteén for Trøndelag, Jon Suul. 1976. Faunistisk rapport fra Trøndelag 1970-1974. Sterna 15: 114-126.

NORSK ORNITOLOGISK FORENING

AVD. SØR-TRØNDELAG

Postboks 139 — Postgiro 3103991

7001 Trondheim

MØTEINNKALLELSE.

Møte i Yrjar Gjestgiveri på Brekstad, Ørlandet, den 27/10-78 kl. 19.30.

1. Apning.
2. "Betydningen Ørlandets våtmarksområder har for fuglelivet!"
Kåseri med lysbilder ved Otto Frengen.
3. Kort orientering om NOF. Atlasprosjektet.
4. Eventuelt. - Kaffe og kaker.

Ekskursjon den 28/10.

I forbindelse med møtet, på Ørlandet, blir det arrangert ekskursjon i forskjellige fjæreområder på Ørlandet.

Leder: Otto Frengen.

P.g.a. transport og overnatting bes interesserte melde seg på
Tlf. 36500 / 437, evt. pr. brev.

Båttider Trondheim - Brekstad:

Fredag: Fra Tr.heim 14.05, og 16.30.

Lørdag: Fra Brekstad 07.40, og 14.05, privatbiler vil bli benyttet, og ferje fra Vanvikan.

Møte i Kunstindustrimuseet i Trondheim den 31/10-78, kl. 19.30.

1. Apning.
2. "Gaulavassdraget - inntrykk fra feltarbeidet sommeren -78",
kåseri med lysbilder ved Jo V. Arnekleiv og Ola Tovmo.
3. "Olje - fugl" fra et debattmøte i Stavanger, ved Tor Bollingmo.
4. Fotokonkuranse, tema: "Småkryp" (i vid forstand).
5. Eventuelt. - Kaffe og kaker.

Til utlån:

Lysbildeserien "Våtmarker i Nord-Trøndelag"

NOF Nord-Trøndelag har et tilbud til de som mangler program på møter og tilstelninger til høsten og vinteren, og til de lærere som vil gjøre undervisningen litt mer spennende og aktuell. Vår lysbildeserie er en presentasjon av noen av nordfylkets viktigste våtmarksområder, fra kyst og fjære via ferskvatn i låglandet til myrer i fjellet. Det er innspilt lyd til serien, en blanding av musikk og kommentarer. Visningen tar ca. 30 minutter.

Serien er ferdig satt opp i 4 standardkassetter, (type Leitz, Rollei, etc.). Den inneholder ikke bare flotte landskapsbilder, men også gode artsbilder av mange av de planter og fugler som trives i det våte miljø. Lyden fins på vanlige spolebånd og på kassettbånd. Før vi har fått laget et teksthefte er det en fordel om en av oss som har erfaring med serien står for visningen.

Vi har vist serien på flere steder allerede, men vi tror at det fortsatt er svært mange som vil ha interesse og utbytte av å se den.

Interesserte bes kontakte:

Torgeir Nygård, Zoologisk institutt, Bernh. Getz gt. 6,
7000 Trondheim, tlf. 31312, (075)

eller

Geir Vie, 7670 Sakshaug, tlf. 53217 (076)

ATLASPROSJEKTET/LRSK

Nord-Trøndelag

En ny, hektisk hekkesesong er unnagjort, og ettersom oppslutningen om Atlasprosjektet har vist en gledelig stigning, vet vi at mange har vært ute i marka for å dekke nye områder. For å lette arbeidet for oss som prøver å følge med i utviklingen, ber vi om at flest mulig tar seg tid til å sende inn ferdigutfylte skjema innen fristens utløp 15. september. Vi tar selvsagt svært gjerne imot skjema også seinere. For at også dere som deltar skal få et bilde av situasjonen, vil vi lage en situasjonsrapport i løpet av vinteren. Av den grunn oppfordrer vi alle til å sende inn ferske og eldre opplysninger (fra og med 1970) så raskt som mulig !

Sommeren i år ble riktig fin og med bra gnagerforekomster i tillegg. I allefall enkelte steder har det vært et godt produksjonsår. Den raske snøsmeltinga førte også til at forholdene i fjellet ble gode. Derfor skal det bli spesielt interessant å få inn opplysninger fra årets arbeid.

NB ! Ny adresse : Atlasprosjektet, NOF avd. N-Trøndelag
7670 SAKSHAUG.

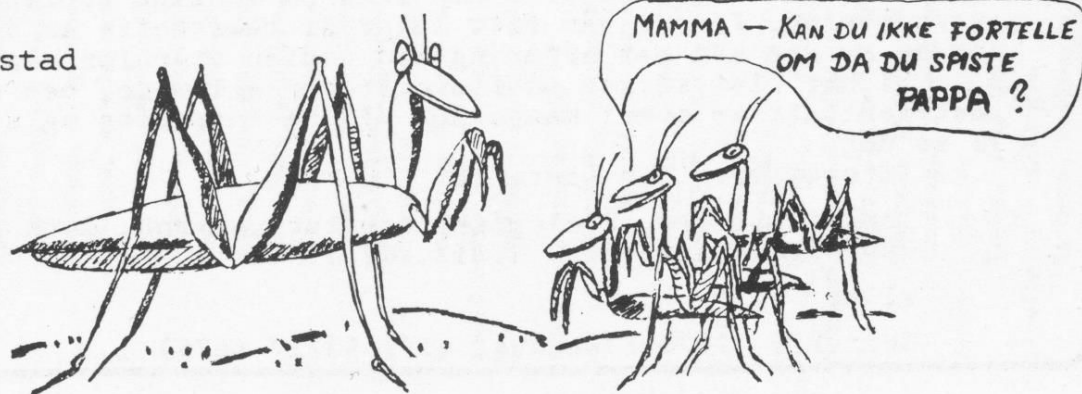
Vi minner om at opplysninger om sjeldne/kritiske arter også skal tilsendes LRSK (se liste i TN nr. 1/77). En del synder mot dette. Med det samme ber vi om at våre observatører merker seg følgende forandringer på rapportlista fra LRSK Nord-Trøndelag :

Sangsvane forandres til sangsvane (S)
Stjertmeis forandres til stjertmeis (S)
Tornsanger forandres til tornsanger (H)

S: bare sommerobservasjoner innrapporteres
H: bare hekkefunn innrapporteres

Videre går fiskeørn, jaktfalk og vandrefalk ut av våre offisielle lister. Opplysninger om disse artene sendes direkte til "Rovfugl-utvalget" ved formann Knut Krogstad, Fosslivn. 20A, 7500 STJØRDAL, og bare dit. (Se dessuten "Orientering om innrapporterings-systemet i NOF, avd. Nord-Trøndelag" neste side.)

Per G. Thingstad

INNRAPPORTERINGS- SYSTEMET I NOF, Avd. Nord-Trøndelag — En orientering til medlemmene

En del av våre medlemmer har med rette kritisert det noe uoversiktlige innrapporteringsystemet foreninga har lagt opp til (LRSK, Atlas og Rovfuglutvalg). Eksempelvis skal en musvåk etter dette systemet innrapporteres alle tre steder. Dette gjør at enkelte kvier seg for å sende inn opplysninger, spesielt når det gjelder utsatte/trua arter (les: rovfuglarter). Derfor ber vi om at våre medlemmer merker seg følgende endringer av systemet :

1. Rovfuglutvalget er nå i følge styrevedtak av 3. september 1978 tilknyttet LRSK som et eget, frittstående underutvalg. Man unngår derfor, iallefall på papiret, at det skapes ekstra blest om disse artene. Rovfugl- og ugleobservasjoner rapporteres nå direkte til LRSK med unntak av de som gjelder de spesielt utsatte/trua artene (fiskeørn, kongeørn, havørn, vandrefalk, jaktfalk, hubro og snøugle). Opplysninger om disse sendes direkte til formannen i underutvalget: Knut Krogstad, Fosslivn. 20A, 7500 STJØRDAL. Disse opplysningene vil bare bli gitt videre etter de retningslinjene som er trukket opp for det tidligere Rovfuglutvalget. (En gjør imidlertid oppmerksom på at underutvalget kan bli bedt om å gi fra seg grove oversikter til f.eks. Atlas-prosjektet).
2. Alle opplysninger om arter som er oppført på LRSK's liste over sjeldne/kritiske arter (TN nr. 1, 1977) (Husk beskrivelse/belegg for observasjonen !) sendes LRSK.
3. Når det gjelder rapportarter (jfr. LRSK's liste, TN nr. 1 1977) sendes observasjonene enten til LRSK eller til Atlas-prosjektet. Det er unødvendig å sende disse opplysningene begge steder da Atlas-prosjektets representant i Nord-Trøndelag også er medlem av LRSK. For å avgjøre hvor observasjonene bør sendes, gis følgende rettesnor: Tilfeldige/spredte registreringer av rapportarter sendes LRSK, men dersom du har flere registreringer fra en og samme 10x10 - rute (i hekkesesongen) rapporteres disse til Atlas - prosjektet.

Adresser:

- LRSK, NOF, Avd. Nord - Trøndelag, 7670 SAKSHAUG
- Atlas - prosjektet, NOF, Avd. Nord - Trøndelag, 7670 SAKSHAUG

- LRSK -

HEKKANDE CANADAGÅS PÅ HØYSJØEN, ei oversikt for tiårsperioden 1969—1978

Av Arnstein Indahl

Frå slutten av femtiåra, då dei fyrste canadagjæsene vart sette ut i trøndelagsfylka, og fram til idag, har bestanden auka sakte men sikkert. Arten finst no som hekkefugl i fleire vatn i regionen.

I Helgådalen (Verdal kommune) ligg Høysjøen, eit vatn som har verka tillokkande på denne arten. Vatnet ligg 221 m.o.h. og er ein av deimange oligotrofe (næringsfattige) innsjøane som finst i kommunen. Høysjøen er på mest alle kantar omkransa av berg og granskog. Ein finn imidlertid og to nedlagde setervollar, som strekkjer seg like ned til vasskanten, og på grasvollane her har gjæsene sin viktigaste beiteplass. Høysjøen har eit etter måten stort antal holmar, konsentrert om midten av vatnet, og desse er blitt foretrekte av gjæsene som hekkeplassar.r.

Rundt vatnet ligg nøyaktig 41 hytter spreidde i terrenget. Dette fører sjølvstilt til at ein om våren og sommaren får ei "folkevandring" til området. Aktiviteten dette fører med seg på og ved vatnet ser likevel ikkje ut til å ha nokon verknad på hekkinga til canadagåsa.

Dei fyrste gjæsene etablerte seg i vatnet våren 1969. Dette året hekka eit par. Av kullet på fire egg kom det berre to ungar på vatnet. Kvar dei andre egg tok vegen er det ikkje godt å seie, men mest truleg hamna dei hos ein eller annan eggsamlar. Eggsamlarar var diverre litt av eit problem dei fyrste åra gjæsene hekka her.

Hannen i dette paret hadde eit temperament som det (på Høysjøen) seinare ikkje er vist maken til. Han nøla ikkje med å gå til åtak på inntrengjarar, sjølv om desse var opptil 4km frå reirplassen.

Andre året (1970) det same paret hekka i vatnet, flaug hannen seg på ei oterline og fekk ei fluge sitjande i foten. Ein og kvar kan vel ut frå eigne røynsler med denne reidskapen tenkje seg kor vondt det måtte vere for han! Åtferda til hanen endra seg etter denne hendinga. Frå no av heldt han seg berre i nærleiken av reirplassen, til han brått ein dag vart borte. Mange meinte den gongen at han var blitt skoten, men den verkelege årsaken til at han kom bort får vi vel aldri vite.

I 1971 vart det ikkje registrert noko reir på Høysjøen, men det oversomra 6 individ i vatnet. Truleg var dette ungfugl, då canadagåsa som kjent ikkje forplantar seg før dei er to-tre år gamle.

I 1972 hekka det på nytt eit par i vatnet, og sju brungule fjørnyste kunne i juni sjå sollyset for fyrste gong.

Frå 1973 til 1975 hekka to gåsepar på holmane ute i vatnet. Produksjonen desse åra (sjå fig.) var god, og ein kunne óg registriere ein etter måten sterk auke i antal ikkjehekkande fugl.

I 1974 og -75 vart ungene ringmerka etter kvart som dei kom på vatnet. Kvar av dei vart utstyrt med ein vanleg metallring samt ein blå plastring på venstre fot. Dette gjorde at ein kunne seie at dei ungene som vart merka i 1974, alle var å finne på same stad året etter. Eg vil og nemne at i nabovatnet, Veresvatnet, vart det i 1974 registrert hekkande canadagås for fyrste gong. Også her har arten vore fast hekkefugl sidan etableringa.

I 1975 hende det noko som i og for seg er interessant: Det var to kull, kvar på fem ungar, dette året. Det synt seg etter kvart at det eine paret ikkje var nøgde med dei ungene dei allereie hadde, så dei "stal" (adopterte) ungene til det andre paret. Slik åtferd skal etter måten vere vanleg hos arten, sjølv om eg ikkje har opplevd det verken før eller seinare.

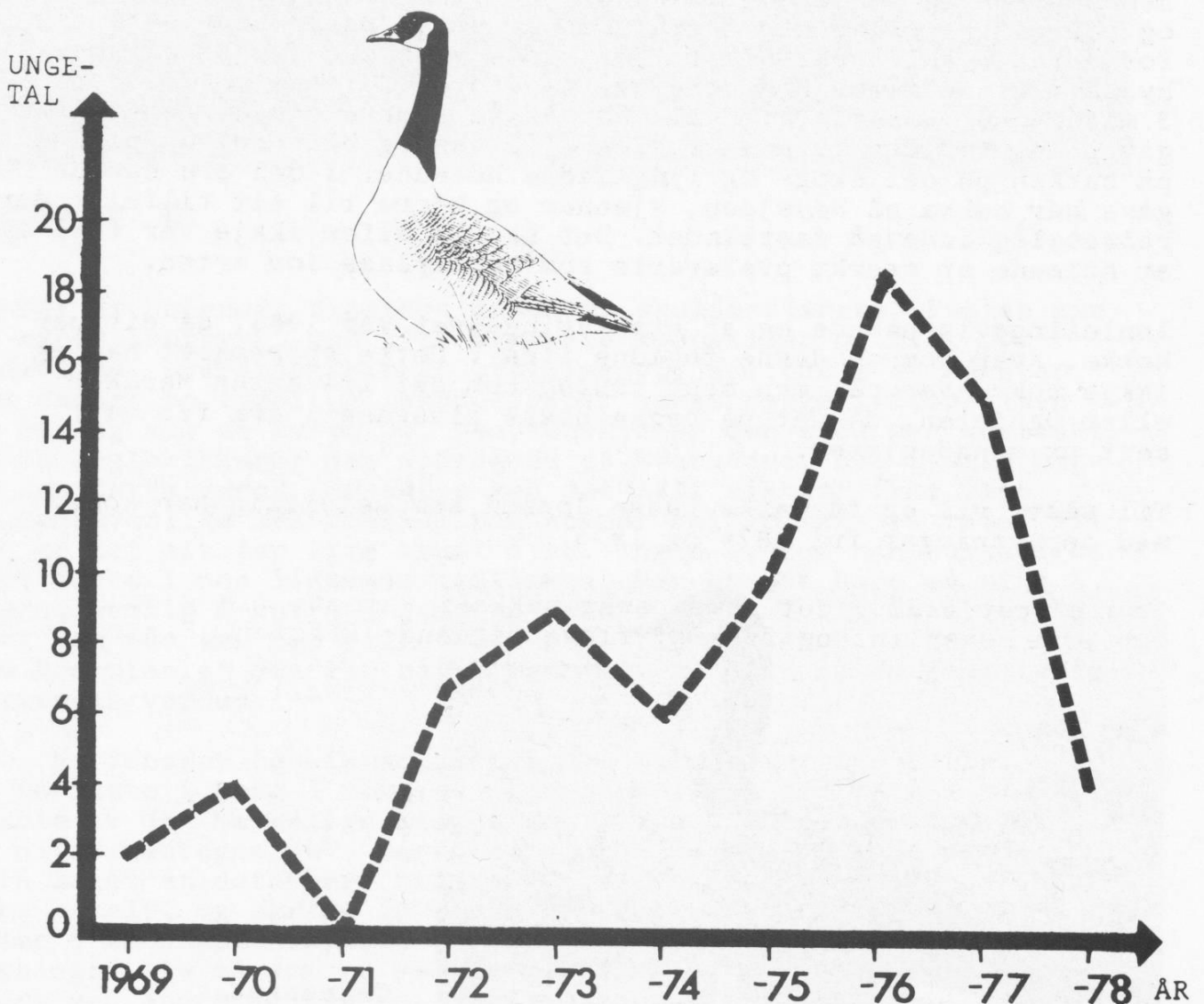

Fig.: Ungeproduksjon hos canadagås på Høysjøen i åra 1969 - 1978.

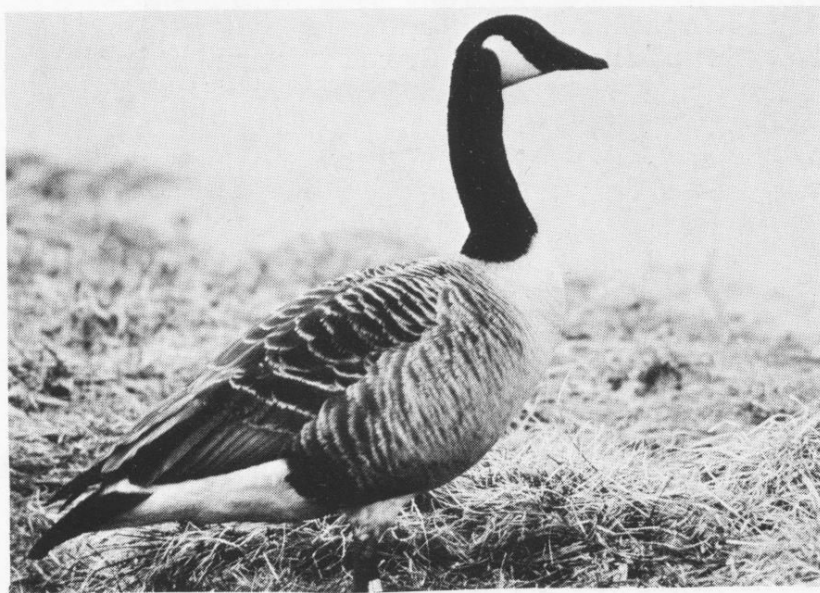
Året etter (1976) var det fire hekkande par på høysjøen. Etter det eg har fått meg fortalt, skal ein mink ha freista lukka som gåseegggrøvar dette året, og i fylgje observatøren hende dette: Minken kom symjande frå fastlandet og ut til ein av holmane, der gåsa låg og ruga. Han sneik seg innpå henne bakfrå, men då han var omlag 5 meter frå reiret, vart den rugande fuglen vår han. Ho reiste seg på reiret og fræste og slo med vengene mot inn-trengjaren. To hannar letta no frå vatnet og flaug eit par rundar like over minken før dei landa og gjekk til åtak på han. Dette vart for mykje for minken som no bråvende og sprang innover holmen. Hendinga er etter mi meining interessant, då ho tydeleg syner at arten har utvikla gode forsvarsmekanismer mot rovdyr.

I 1977 hekka det tre par ved Høysjøen, og tilsaman 13 ungar kom på vatnet. Heile 38 ikkjehekkande individ hadde tilhald på Høysjøen dette året. Om alle desse i si tid også var blitt klekt der, kan eg ikkje seie sikkert då canadagåsa hakkar i fleire vatn i kommunen. Det er difor mykje truleg at også ungar som er klekte andre stader kan oversomre på Høysjøen.

Denne våren og sommaren (1978) hekka det berre to par i vatnet, og berre fire ungar var å sjå. Eit av desse para hadde valt ein for arten uvanleg reirplass. Det hadde etablert seg på ei smal hylle i ein 6 meter høg bergvegg på ein av holmane, og reiret låg 3 meter over vassflata. Hylla var ikkje større enn at ho akkurat gav plass for den rugande fuglen. Til vanleg blir reiret plassert på bakken på dei skog- og lyngklede holmane. I dei åra canadagåsa har hekka på Høysjøen, kjenner eg berre til eit tilfelle der reiret låg inne på fastlandet. Det skulle difor ikkje ver tvil om at holmane er sterkt prefererte som hekkeplass for arten.

Innleiingsvis nemnde eg at etableringsåret var 1969, då eit par hekka. Kvar kom så desse fuglane ifrå? Dette spørsmålet har eg ikkje noko svar på, men mest truleg kom dei frå anten Meråker eller Ogndalen, då det på begge desse plassane i åra før vart sett ut canadagjæser.

Til slutt vil eg få takke Lasse Jonson som velvillig har kome med opplysningar frå 1974 og 1975.

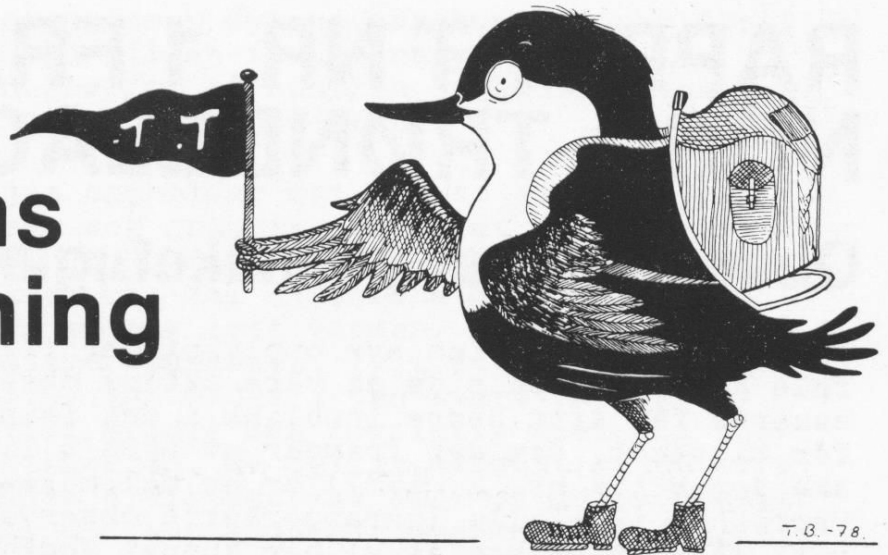
Canadagås.

Foto : Dag Langfjæran

Trøndersk Natur
presenterer:

Trondhjems Turistforening

Hans Hagerups gt. 1
7000 Trondheim

Trondhjems Turistforening er uten tvil den forening som har arbeidet lengst i trøndersk natur. Foreningen er rett nok ingen naturvernforening i den betydning man vanligvis legger i begrepet, og heller ikke en forening for folk med spesialinteresser i naturen (fugl, planter osv.), men en forening for friluftsliv og naturinteresserte i videste forstand. I den senere tid har imidlertid også TT i stadig økende grad blitt engasjert i naturvernarbeid, og har avgitt en rekke uttalelser om forskjellige inngrep i de områder som foreningen arbeider i, tildels også andre områder. Her kan bl.a. nevnes en klart negativ uttalelse til planene for utbygging av Orkla-vassdraget. Foreningen er også klart for at det nå blir etablert en form for vern i Trollheimen, og har bedt Trollheimsutvalget, som arbeider med saken, om å få gi sitt syn til kjenne på de forslag som blir fremmet i denne saken

TT, som i 1977 kunne feire sitt 90-års jubileum, er imidlertid en forening som primært skal fremme friluftsliv, og da først og fremst fotvandring i fjellet. Foreningen har helt siden starten vært engasjert i Trollheimen og Sylene, men det foreligger tanker om å utvide arbeidsfeltet til også andre områder, uten at disse tankene ennå har tatt konkret form.

Pr. i dag eier foreningen følgende hytter: Nedalshytta, Storerikvollen, Ramsjøhytta, Schulzhytta og Græslihytta i Selbu/Tydal ("Sylene") og Gjevilvasshytta, Trollhemshytta, Jøldalshytta, Orkelsjøhytta og Dindalshytta i "Trollhemmen". I tillegg har TT leiet en hytte på Bårdsgarden i Storlidalen. TT besitter også en av de største privateide eiendommer her i landet, Nedalen gård på i alt ca. 50 kvadratkilometer fjellareal.

Samtlige hytter ligger slik til at de med fordel kan brukes av folk med forskjellige naturinteresser. Her kan kort nevnes det unike plantelivet i Trollheimen og fuglelivet i Nedalen — selv etter at Nesjøen er etablert. Ønsker du nærmere opplysninger, ber vi deg ta kontakt med TT's kontor, der du treffer forretningsfører Karstein Myhren.

Karl H. Brox

RAPPORT NR. 1 FRA LRSK, NORD-TRØNDELAG

Observasjoner av måkefugler

Det kommer stadig inn nye opplysninger til LRSK, så vi begynner å føle at det er på tide at våre aktive observatører og andre interesserte får litt bedre innblikk i det faunistiske materialet vi får tilsendt. Som det framgår av LRSK's liste over sjeldne/kritiske arter (TN nr. 1, 1977) er en del måkearter oppført her. Dessverre har ikke alle innrapporterte observasjoner av disse artene hatt så godt belegg at vi har kunnet godkjenne dem. De som er godkjent og innlemmet i LRSK's arkiv fram til 1978 (med unntak av de som er medtatt i "Faunistisk rapport fra Trøndelag", Sterna nr. 2 1976) er tatt med i følgende oversikt:

Storjo

Ett individ skutt ved Follafoss 24.10.65 (Edv. Aune).

Fjelljo

To voksne individ ved Lysvatnet, Verran 21.08.66 (Ola Bakken).

Ett individ på Hundheia, Fosen 04.08.67 (Ingv. Jåma).

Ett par hekket sannsynligvis på Storheia, Frosta/Levanger i 1968 og i 1970 (Kåre J. Ulvik).

Ett ind. på Rinnleiret, Levanger 30.05.68 (Øivind Spjøtvoll).

To ungfugler på Forramyrene, Levanger 21.06.70 og 02.07.70 (Arne Moksnes).

Fem ind. ved Sandfærhus, Stjørdal 25.05.71 (Gunnar Rofstad).

Ett ind., dødt, ved Fossemvatnet, Steinkjer ca. 1972 (Svein Karlsson).

Ett par hekket trolig ved Flatfjellet, Snåsa i 1974 og 1975 (Tor-geir Nygård m. fl.).

Ett ind. ved Stigåtjønnen, Stigådalen, Snåsa 23.06.75 (Knut Krogstad, Svein Karlsgård).

To ind. ved Nautsjøen, Meråker 25.06.75 (Stjørdal feltbiologiske forening).

Ett ind., Vikaleiret, Frosta 21.05.76 (Roar Pettersen).

Ett ind., Alfnesfjæra, Levanger 31.05.76 (Jon Suul).

Ett ind., Storleiret, Frosta juni 1976 (Roar Pettersen).

Tre ind., Nautfjellet, Meråker juli 1976 (Svein Ringen).

I 1977 ble arten registrert regelmessig (opptil 4 ind.) i fjellområdene rundt Meråker. Arten ble også her konstatert hekkende ved Finnkoiesjøen 06.07.77 og i tillegg hekket den trolig ved Lø-dølsjøen (Gunnar Rofstad, Svein Ringen).

Ett ind. ble observert ved Storleiret, Frosta juni 1977 (Roar Pettersen).

Ellers fantes nok arten i andre deler av fylket både i 1977 og siste sommer. De lokalt gode bestandene en da hadde av smånagere skulle ha gitt gunstige betingelser for arten, så vi venter på nye opplysninger i denne forbindelse.

Dvergmåke

En ungfugl, Rinnleiret, Levanger 05.05.76. (Svein Ringen)

Sildemåke

Så sent som 17. oktober (1968) ble en flokk på ca. 200 individer registrert på Rinnleiret, Levanger (Øivind Spjøtvoll)

Polarmåke

Ett individ ved Stjørdal havn 31.01.74. og 01.02.74. (Stjørdal feltbiologiske forening)

Ett individ, Eidsbotn, Levanger 24.04.75. (Jon Suul)

Ett individ hadde fast tilhold ved Vikaleiret, Frosta i tidsrommet 29. juni til 14. juli 1975. (Roar Pettersen)

Ett individ i sørenden av Leksdalsvatnet, Verdal 18.05.76. (Tor-geir Nygård)

Grønnlandsmåke

Ett individ, Rørvik 24.06.77. (Svein Karlsen, Randi Skaugen)

Krykkje

Fire hekkeplasser er kjent på Namdalskysten :
Sklinna, Rørvik, Nord- og Sør-gjæslingan (Sverre Ofstad m.fl.)

Som de fleste vel ikke har unngått å legge merke til, har det ved SINTEF vært drevet et større prosjekt som har tatt sikte på å finne ut hvilken betydning søppelfyllingene har for opprettholdelse av vinterbestanden av måkefugl. Dessuten er det tatt sikte på å kartlegge disse fuglenes betydning som smitte- og parasittspredere i våre drikkevannskilder. Måkene er i denne forbindelsen merket med fargeringer på beina og i tillegg er de farget gule i strupe og bryst.

Resultatene av merkinga har bl.a. vist at disse fuglene har en enorm aksjonsradius. Eksempler på dette er kjent fra tidligere. Blant annet skriver Karl L. Mørkved følgende i en lengre, fornøyelig beskrivelse av en reise fra Ås til Balangen i Troms (Fauna nr. 3 1961) : "I 1934 fulgte det med en fiskemåse som hadde fått det høyre beinet knust på et eller annet vis. Det hang og dinglett rett ned så den var lett å kjenne igjen. Den fulgte med fra Trondheim til Tromsø, en reise på 125 mil som tok over to døgn !"

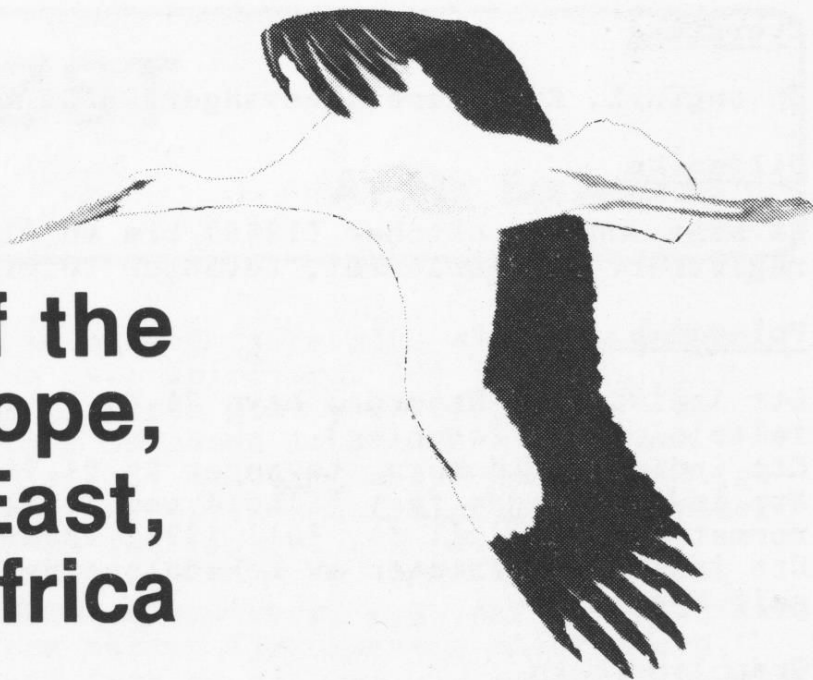
Som vi ser har måkefuglene en tendens til å streife vidt - tenk på rødnebbternas enormt lange trekkvei fra Arktis til Antarktis. Så hold øynene oppe ! Hvem vet hva som dukker opp neste gang ?

For LRSK - Nord-Trøndelag

Per G. Thingstad

Handbook of the Birds of Europe, the Middle East, and North Africa

The Birds of the Western Palearctic

Bind I

Edited by Stanley Cramp and K. E. L. Simmons

Denne nye HÅNDBOKA er planlagt som et referanseverk både for vitenskapsmenn og amatørornitologer. De sju bindene vil dekke alle 795 fugleartene som opptrer innen området.

Bind I dekker alt fra struts til og med ender.

Illustrasjonene i bind I er ved Paul Barruel, C.J.F. Coombs, N.W. Cusa, Robert Gillmor, Peter Hayman og Sir Peter Scott.

56 fargeplansjer, 350 tegninger i teksten, 724 sider, format: 25,5 x 20,5 cm.

Bind I på lager hos oss!

Pris : kr. 270

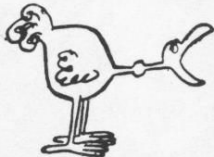
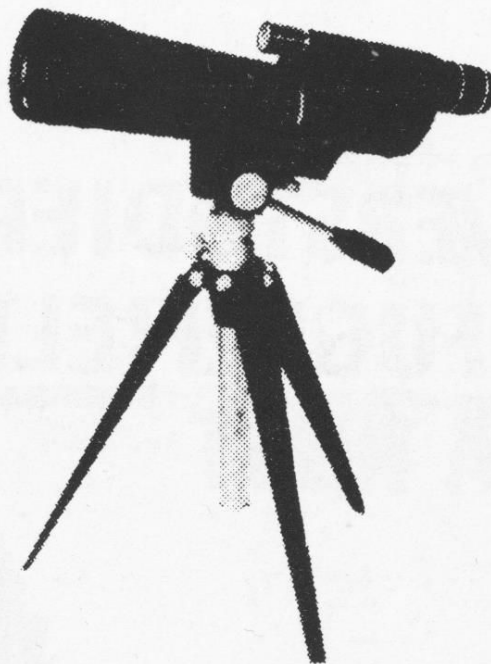

TAPIR

NTH

MURGÅRDEN
THOMAS ANGELLS GT. 22
TELEFON 32830 - TRONDHEIM
BRILLESPECIALISTER

OPPROP:

HAR DU SETT DVERGSNIPE I HØST ?

Årets vader - høst ble kanskje ikke så begivenhetsrik som mange hadde håpet på. Totalt var trekket i år allikevel betydelig mer omfangsrikt enn tilfellet var i forrige høst.

Den mest iøynefallende begivenhet, var vel det konsentrerte trekket av dvergsnipe i månedsskiftet aug./sept., som bare i Trøndelag må ha omfattet mange tusen fugl. Også lenger sørover langs kysten er det meldt om store konsentrasjoner av dvergsnipe. Av egne noteringer kan nevnes noen tall fra 2. september i år:

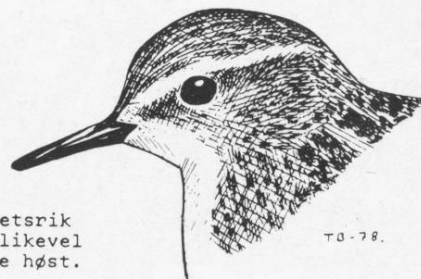
Rinnleiret	172 ind.
Eidsbotn	67 ind.
Stjørødal	ca. 200 ind.

For å få et inntrykk av dvergsnipetrekkeets omfang og forløp i Trøndelag i høst, vil jeg be om å få tilsendt alle observasjoner/opptellinger av dvergsnipe fra tidsrommet 15. aug. - 15. sept. 1978. Sett opp observasjonene slik:

LOKALITET - ANTALL - DATO, og nevnt litt om eventuell metode under opptellingene. Særlig verdifulle er tellinger gjort ved samme lokalitet over et lengre tidsrom, der også negative observasjoner er av interesse.

Materialet vil bli satt sammen og presentert i Trøndersk Natur, nr. 1, 1979. Observasjonene sendes til:

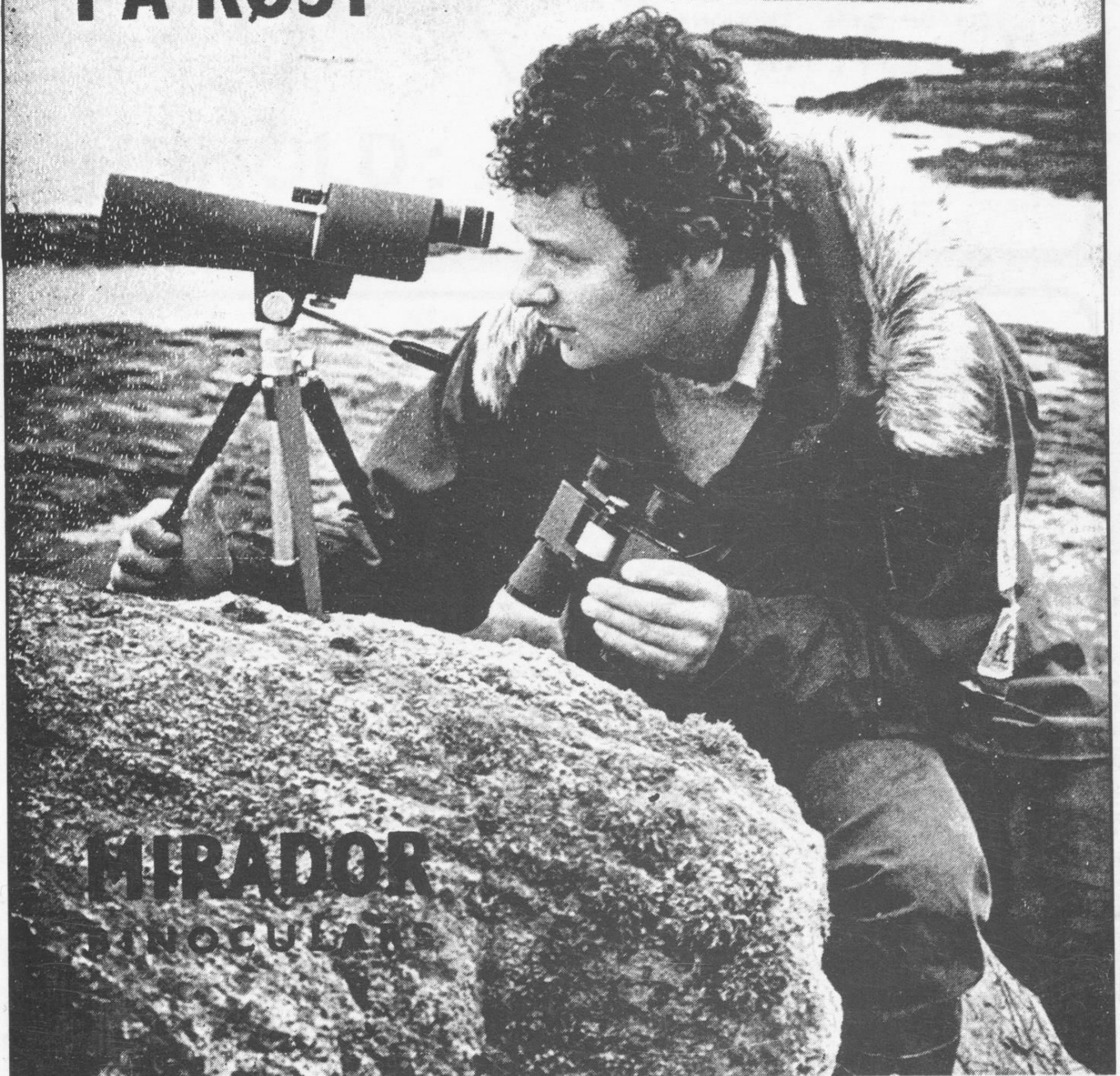
Tor Bollingmo
Zoologisk Institutt
NLHT - Rosenborg
7000 Trondheim.

BLAD I
POSTABONNEMENT

TN
Postboks 1719 Rosenborg
7001 TRONDHEIM

NÆRSTUDIER I FUGLEFJELLENE PÅ RØST

Forhandlere: **Optiske forretninger over hele landet.**

Importør: **Ronos Optikk A/S, Thv. Meyersgt. 34, Oslo 5.**